

HARJAVALLAN
KAUPUNKI

LASTENSUOJELUSUUNNITELMA

Sisältö

Suunnitelmassa esiintyvien käsitteiden määrittely	3
Tiivistelmä	4
1. Johdanto	5
2. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin nykytila	6
2.1. Erityistä tukea ja kasvatusta tarvitsevien lasten määrä ja osuus Veikka-kuntien esiopetus- ja päivähoitolapsista 2009	7
2.2. Harjavallan kouluterveyskysely	8
2.3. Päihdeklonikan ja poliisin indikaattoreita lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta	9
2.4. Lastensuojelun tarve	9
3. Lasten ja nuorten palvelut	11
3.1. Kasvua ja kehitystä tukevat palvelut.....	11
3.2. Kasvua ja kehitystä korjaavat palvelut.....	18
4. Seudullinen yhteistyö ja hankkeet.....	19
5. Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu	20
5.1. Lastensuojeluun varatut voimavarat	20
5.2. Lastensuojelun avoimuolto	21
5.3. Sijaishuolto.....	22
5.4. Jälkihuolto.....	22
6. Johtopäätökset, suunnitelman painopistealueet ja toimenpideohjelma.....	23
7. Suunnitelman seuranta ja arviointi.....	28

Suunnitelmassa esiintyvien käsitteiden määrittely

Avoin päiväkotiryhmä: On kotihoidossa oleville tai vähän päivähoitoa tarvitseville lapsille ja heidän vanhemmilleen tarkoitettu palvelu. Tarjoaa sosiaalisia kontakteja, monipuolista toimintaa ja kasvatuksellista tukea. Toiminta on maksutonta, vapaaehtoista ja yhdessä perheiden kanssa suunniteltua

Bikva-arviointi: On nelivaiheinen arviointiprosessi, jolla kerätään tietoa palvelun käyttäjiltä, sidosryhmiltä, työntekijöiltä ja johdosta.

Ehkäisevä lastensuojelu: Käsittää kunnan kaikki lasten ja nuorten palvelut mm. äitiys- ja lastenneuvoissa, terveydenhuollossa, varhaiskasvatuksessa, opetustoimessa ja nuorisotyössä.

Kelpo-hanke: On kansallinen tehostetun ja erityisen tuen kehittämishanke esi- ja perusopetuksessa (www.peda.net/veraja/tkk/kelpo)

Lastensuojelu: On laaja käsite, se sisältää kaiken lasten ja nuorten parissa tehtävän työn sekä ehkäisevän lastensuojelutyön että lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelupalvelun.

Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu: Korjaava palvelu ja viime sijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista, joka käsittää lastensuojelutarpeen selvittämisen, avohuollon tukitoimet, lapsen kiireellisen sijoituksen ja huostaanoton sekä sijais- ja jälkihuollon.

Varhaiskasvatussuunnitelma (vasu): Asiakirja, joka ohjaa ja linjaa kaupungin varhaiskasvatuksen suunnittelua ja toteutusta. Löytyy Harjavallan kaupungin verkkosivuilta.

Varhaisen puuttumisen malli: Selkeyttää ja jäsentää työntekijän toimintaa tilanteissa, joissa hänen omat toimintamahdollisuutensa ovat vähentyneet tai eivät tuota toivottua tulosta.

Veikka-kunnat: Seudullisen erityislastentarhanopettajapalvelun yhteistyökunnat (Harjavalta, Luvia, Pomarkku ja Ulvila)

Tiivistelmä

Uusi lastensuojelulaki astui voimaan 1.1.2008. Laki laajensi lastensuojelumääritelmää ja näkökulmaa painottuen ehkäisevään työhön ja kokonaisvaltaiseen yhteistyöhön lasten ja nuorten parissa työskentelevien viranomaisten kesken. Kaupungin tulee valtuustotasolla hyväksyä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi lakisääteinen suunnitelma 1.1.2008 voimaan tulleen lastensuojelulain 12 §:n mukaan.

Harjavallan kaupungissa tehtiin vuonna 2009 laaja lasten ja nuorten psykososiaalisten palveluiden kartoitus, jonka johdosta laadittiin kehittämisohjelma havaittuihin tarpeisiin nähden.

Lastensuojelusuunnitelman laatimisprosessi on tuonut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät tahot saman asian ympärille ja tiivistänyt yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Suunnitelmaa laatinutta työryhmää on yhdistänyt yhteinen visio vahvasta vanhemmuuden, lasten ja nuorten palveluverkoston saumattomasta yhteistoiminnasta ja palvelurakenteen ennalta ehkäisevästä toimivuudesta.

Lastensuojelusuunnitelman laadintaan on ollut vanhemmilla mahdollisuus osallistua antamalla kehittämisajatuksia lasten ja nuorten palveluihin. Harjavallan nuorisovaltuusto on käynyt suunnitelman läpi ja kommentoinut sitä.

Lastensuojelusuunnitelman pääpainopisteiksi on valittu kolme linjausta:

1. Painopiste ehkäiseviin lasten ja nuorten palveluihin
2. Perheiden tukeminen ja vanhemmuuden vahvistaminen
3. Rajapintakäytäntöjen kehittäminen

Jokainen painopistealue on konkretisoitu pienempiin toimenpiteisiin. Toimenpidesuunnitelmat on esitelty sivuilla 24-26. Tärkeimmät asiat toimenpide-ehdotuksista ovat seuraavat:

- Lastensuojelusuunnitelman tavoitteena on olla elävä asiakirja ja käytännön toimintaa ohjaava väline, joka antaa tavoitteita monelle kaupungin toimintalohkolle.
- Toimenpidesuunnitelman etenemistä, suunnitelman elävänä käytännössä pitämistä sekä toimijoiden välistä yhteistyötä pidetään yllä kerran kuukaudessa kokoontuvan ryhmän kautta.
- Lastensuojelusuunnitelma on laadittu ajalle 2011- 2016. Lastensuojelusuunnitelman aloittava vuosi 2011 on nimetty perheiden ja vanhemmuuden vuodeksi. Vuosi 2011 aloitetaan perheiden päivällä, jolla pyritään tukemaan perheiden arkea ja heidän lähiverkostoa.

Lastensuojelusuunnitelmaa Harjavallan kaupungin ohjaavia asiakirjoja ovat: Kaupunkistrategia 2016, Harjavallan lapsipoliittinen ohjelma 2001, Harjavallan varhaiskasvatussuunnitelma 2010, Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, Harjavallan kuntakohtainen perusopetuksen suunnitelma, Erityisopetuksen strategia (OPM 2007:47), Harjavallan kaupungin koulutuspoliittinen strategia, Liikenneturvallisuussuunnitelma sekä Päihde- ja mielenterveyssuunnitelma 2008.

1. Johdanto

Harjavallan kaupungissa toteutettiin kattava lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen kartoitus keväällä 2009. Myös Harjavallan päihde- ja mielenterveyssuunnitelmaan on kirjattu toimenpidekokonaisuuksia lasten ja nuorten ennalta ehkäisevän työn kehittämiseksi. Harjavallan lastensuojelusuunnitelma pohjautuu lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen kartoitukseen ja siinä esille nostettuihin kehittämiskohteisiin.

Lastensuojelusuunnitelman valmistelussa on pyritty osallistamaan mahdollisimman monta tahoa lasten ja nuorten asioiden yhteisessä kehittämisessä. Harjavallan kaupungin nettisivuilla lasten ja nuorten vanhemmilla on mahdollisuus antaa mielipiteitä ja näkemyksiä lasten ja nuorten palveluista Harjavallassa ja niiden kehittämisestä. Lastensuojelusuunnitelma on sosiaalilautakunnan lähetekeskustelussa, jotta luottamushenkilöt voivat tuoda ajatuksiaan suunnitelman sisältöön ja evästä jatkotyöskentelyä. Nuorisovaltuustoa on pyydetty kommentoimaan ja antamaan ajatuksia lastensuojelusuunnitelmasta. Suunnitelmaan on pyydetty KASTE ohjelman Remontti hankkeen konsultointia ja mahdollisesti saadaan BIKVA arviointia vanhemmilta pienen otannan kautta. Keskeisimmät muut yhteistyötahot ovat kommentoineet suunnitelmaa.

Lastensuojelusuunnitelman on koontanut moniammatillinen työryhmä, jossa on ollut varhaiskasvatuksen, koulun, vapaa-aikatoimen, Keski-Satakunnan terveydenhuollon ky:n, sosiaalitoimen edustajat. Lisäksi kutsuttuina on ollut keskeisempien yhteistyötahojen edustajat.

Uusi lastensuojelulaki astui voimaan 1.1.2008. Laki laajensi lastensuojelu määritelmää ja näkökulmaa painottuen ennalta ehkäisevään työhön ja kokonaisvaltaiseen yhteistyöhön lasten ja nuorten parissa työskentelevien viranomaisten kesken. Kaupungin tulee valtuustotasolla hyväksyä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi lakisääteinen suunnitelma 1.1.2008 voimaan tulleen lastensuojelulain 12 §:n mukaan.

Lastensuojelusuunnitelman tulee sisältää tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- 3) lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
- 4) lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
- 5) lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
- 6) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 7) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Lastensuojelun kokonaisuus on laaja kokonaisuus, joka sisältää kokonaisvaltaisesti lasten kasvuolosuhteiden kehittämisen mm. riittävät ja jatkuvat aikuiskontaktit, lapsen huomioon ottavat toimintatavat, turvallinen, terveellinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö. Lasten ja nuorten palvelut jaetaan kahteen osioon: kasvua ja kehitystä tukeviin palveluihin ja kasvua ja kehitystä korjaaviin palveluihin. Kasvua ja kehitystä tukevat palvelut sisältävät neuvolan, varhaiskasvatuksen, koulun, vapaa-aikatoimen, nuorisotyön, kotipalvelun, mielenterveys-

ja päihdepalvelut, terveydenhuollon, ym. palvelut. Kasvua ja kehitystä korjaavat palvelut sisältää lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun, lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon sekä kuntoutuksen asiakasryhmätoiminnan.

Lasten osallisuus

Lasten osallisuus ilmenee varhaiskasvatuksessa niin, että yhteistyö vanhempien kanssa on tiivistä. Lapsen ääni ilmenee vanhempien kautta, koska he ovat lapsensa parhaat asiantuntijat. Jo 4-5 -vuotiaita kuunnellaan myös varhaiskasvatuksessa. Harjavallassa toimii myös nuorisovaltuusto.

Lapsuuden ja nuoruuden haavoittavia tekijöitä

- Perhemallien muutokset
- Siirtymävaiheissa tapahtuvan tiedonsiirron ongelmat esimerkiksi laajemmin kuntamuutoksissa tai varhaiskasvatustyksiköstä toiseen siirryttäessä
- Kulttuurillinen muutos esimerkiksi eri kulttuureista tulevat perheet
- Väestön muuttoliike
- Työnsaantimahdollisuudet ja työttömyys
- Kuntien taloudellinen tilanne esim. erityispalveluiden- ja työntekijöiden vähäisyys
- Tarve laatukäsikirjoista ja perehdytyskansioista
- Seurakunnan ja varhaiskasvatuksen yhteistyön kehittämistarve
- Lomautukset, taloudellinen taantuma, perheiden haavoittuvuus ja ”yhden kortin varassa eläminen”
- Päihteet
- Uhkakuvana isot organisaatiot, jolloin tieto ei vaihdu ja tapahtuu syrjäytymistä
- Työntekijöiden suuri vaihtuvuus
- Ammattitaitoisten sijaisten vähäisyys

Arvot

Lastensuojelu perustuu lapsen kansainvälisesti tunnustettuihin oikeuksiin, kuten YK:n lapsen oikeuksien julistukseen. Oikeuksien mukaan lasta on suojeltava, hänestä on pidettävä huolta ja hänellä on oikeus osuuteen yhteiskunnan voimavaroista sekä oikeus osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon kehitystasonsa mukaisesti. Harjavallassa painotetaan perhekeskeisyyttä. Kuitenkaan, jos perhe ei kykene huolehtimaan lapsen perusturvallisuudesta ja kasvatuksesta, tulee lasten etu ensisijalle. Tähän viittaa myös YK:n lapsen oikeuksien julistuksen 8. periaate, jonka mukaan lapsen tulee aina ja kaikissa olosuhteissa olla ensisijalla suojelua ja apua annettaessa.

2. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin nykytila

Vuonna 2009 Harjavallassa oli 7 580 asukasta. Kunnasta poismuuton 1000 asukasta kohti ja kuntaan muuton erotus prosentteina vuonna 2009 oli Harjavallassa -2,9 %. Harjavallassa vuonna 2009 0-6 -vuotiaita väestöstä oli 6,7 %. 0-17 -vuotiaita väestöstä Harjavallassa vuonna 2009 oli 17,9 %. Kokonaistyöttömien prosentuaalinen osuus kuntien työvoimasta vuonna 2009 oli Harjavallassa 13,1 %. Nuorisotyöttömien prosentuaalinen osuus 15-24 -vuotiaitten työvoimasta vuonna 2009 oli Harjavallassa 9,3 %.

VÄESTÖENNUSTE VUOSILLE 2010 – 2030

Ikäluokat	2010 henkilöä	2020 henkilöä	2030 henkilöä	Muutos 2010-2030 henkilöä	Muutos 2010-2030 %
0-5 v.	436	410	386	-50	-11,5
6-16 v.	838	816	787	-51	-6,1
17-24 v.	593	540	534	-59	-10,0
25-64 v.	3855	3178	2901	-954	-24,7
65-74 v.	997	1302	1011	+14	+1,4
75- v.	800	1102	1562	+762	+95,3
Yhteensä	7519	7348	7181	-338	-4,5

Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste 2009

2.1. Erityistä tukea ja kasvatusta tarvitsevien lasten määrä ja osuus Veikkakuntien esiopetus- ja päivähoitolapsista 2009

Kunta	Päivä hoito - lapset (f)	Diagnoo - sit (f)	D (%)	Diagno osit+ Lausunto (f)	D+L (%)	Diagnoosi + Lausunto+ Huoli (f)	D+L+ H (%)
Harjavalta	336	23	6,8 %	49	14,6 %	81	24,1 %
Luvia	135	3	2,2 %	10	7,4 %	23	17 %
Merikarvia	70	11	15,7 %	13	18,6 %	22	31,4 %
Nakkila	209	13	6,2 %	24	11,5 %	40	19,1 %
Noormarkku	264	9	3,4 %	15	5,7 %	52	19,7 %
Pomarkku	95	6	6,3 %	9	9,5 %	19	20 %
Ulvila	600	16	2,7 %	49	8,2 %	113	18,8 %
Yhteensä	1709	81	4,7 %	169	9,9 %	350	20,5 %

Kunta	Päivähoito- lapset (f)	Diagnoosit+ Lausunto (f)	D+L (%)	Henkilökohtainen avustaja A Ryhmäavustaja R (f)	Kahden paikalla (f)	Keltot ja eltot
Harjavalta	336	49	14,6 %	R 2	2	0,6+0
Luvia	135	10	7,4 %	A 1	2	0,2+0
Merikarvia	70	13	18,6 %	A 3 R 1	1	0,3+0
Nakkila	209	24	11,5 %	A 1	0	0,4+0
Noormarkku	264	15	5,7 %	R 1	0	0,4+1
Pomarkku	95	9	9,5 %	A 1 R 1	2	0,2+0
Ulvila	600	49	8,2 %	A 5 R 5	10	0,9+1
Veikka yht.	1709	169	9,9 %	A 11 R 10	17	3+2
Pori	2735	191	7 %	26	49	3+8

Porissa päivähoiton avustajien määrä oli kartoitettu eri tavalla. Vakituksia päivähoitoavustajia oli 10 ja työllistämistukivaroin palkattuja päivähoitoavustajia oli 16. Osa päivähoitoavustajista on toiminut henkilökohtaisena avustajana ja osa ryhmäavustajana.

Kunta	Päivähoito- lapset (f)	Äidinkieleltään vieraskieliset (f)	Lastensuojelullisista syistä päivähoitoon sijoitetut lapset (f)
Harjavalta	336	3	6
Luvia	135	0	0
Merikarvia	70	1	3
Nakkila	209	0	4
Noormarkku	264	1	2
Pomarkku	95	1	2
Ulvila	600	14	18
Veikka yht.	1709	20	35
Pori	2735	36	93

2.2. Harjavallan kouluterveyskysely

Kouluterveyskysely on tehty Harjavallassa huhtikuussa 2001, 2003, 2005, 2007 ja 2009 peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaille, sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Kouluterveyskysely antaa lasten ja nuorten kokemustietoa hyvinvoinnin tilasta pitkältä ajalta ja siitä voidaan havaita kehittämiskohteita. Alla olevassa taulukossa on kooste elinolojen, kouluolojen, terveyden, terveystottumusten, terveysosaamisen sekä oppilas- ja opiskelijahuollon muutoksista yläluokilla ja lukioissa 2001-2009. Vastaaaja on vuosittain ollut yläluokilta 119-187 sekä lukiosta 48-91.

Kouluterveyskyselyn tuottamat ilon- ja huolenaiheet vuonna 2009

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Peruskoulussa ja lukiossa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aiempaa useampi oli kiinnostunut terveystiedon opetuksen aiheista. • Aiempaa useampi koki terveystiedon opetuksen lisäävän valmiuksia huolehtia omasta terveydestä. • Päihdetietämys parani. <p>Peruskoulussa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien tupakointi väheni. • Aiempaa harvempi piti koulutyön määrää liian suurena. • Koulukiusaaminen väheni. • Aiempaa harvempi piti terveydentilaansa keskinkertaisena tai huonona. • Pitkäaikaissairaudet vähenivät. • Aiempaa harvempi laiminlöi suositusten mukaisen hampaiden harjauksen. • Aiempaa harvempi harrasti liian vähän viikoittaista liikuntaa. <p>Lukiossa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien tietämys lastensa viikonloppuiltojen viettopaikasta parani. • Koulun työilmapiirin ongelmat vähenivät. • Kuulematta jääminen koulussa väheni. • Opiskeluvaikeudet vähenivät. • Päivittäinen monioireilu väheni. • Viikoittaiset niska- tai hartiakivut olivat aiempaa ja keskimääräistä harvinaisempia. 	<p>Peruskoulussa ja lukiossa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fyysisen uhan kokeminen yleisty. • Aiempaa ja keskimääräistä useampi piti koululääkärille pääsyä vaikeana. <p>Peruskoulussa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien työttömyys yleisty. • Toistuva rikkeiden tekeminen oli aiempaa ja keskimääräistä yleisempää. • Koulutapaturmat olivat aiempaa ja keskimääräistä yleisempiä. • Opiskeluvaikeudet olivat aiempaa ja keskimääräistä yleisempiä. • Aiempaa ja keskimääräistä useampi koki avun puutetta koulunkäynnissä ja opiskelussa. • ”Lintsaaminen” oli aiempaa ja keskimääräistä yleisempää. • Keskimääräistä useampi ei pidä koulunkäynnistä. • Päivittäinen monioireilu oli aiempaa ja keskimääräistä yleisempää. • Viikoittaiset niska- tai hartiakivut olivat aiempaa ja keskimääräistä yleisempiä. • Aiempaa ja keskimääräistä useampi jätti jonkin kouluaterian osan syömättä. • Myöhään valvominen oli aiempaa ja keskimääräistä yleisempää. • Päivittäinen tupakointi oli aiempaa ja keskimääräistä yleisempää. • Säänsäällisen kumuloituminen oli aiempaa ja keskimääräistä yleisempää.

<ul style="list-style-type: none"> • Viikoittainen päänsärky oli aiempaa ja keskimääräistä harvinaisempaa. • Koulu-uupumus väheni. • Aiempaa ja keskimääräistä harvempi jätti jonkin kouluaterian osan syömättä. • Myöhään valvominen oli aiempaa harvinaisempaa. • Säännöllinen humalajuominen oli aiempaa harvinaisempaa. • Aiempaa harvempi koki avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. 	<p>keskimääräistä yleisempää.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laittomien huumeiden kokeilu oli aiempaa ja keskimääräistä yleisempää. • Seksuaaliterveystietämys huononi. • Tyytymättömyys kouluterveydenhuoltoon yleisty ja oli yleisempää kuin maakunnassa. • Keskusteluvaikkeudet vanhempien kanssa on keskimääräistä yleisempiä. • Vailla läheistä ystävää oli useampi Harjavallan kuin maakunnan yläkoululainen. • oppilaiden ylipainoisuus oli keskimääräistä yleisempää. • Yläkoululaisten päivittäinen monioireilu, viikoittaiset niska- tai hartiakivut ja keskivaikea tai vaikea masentuneisuus olivat yleisempiä kuin maakunnassa. <p>Lukiossa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aiempaa ja keskimääräistä useampi harrasti liian vähän viikoittaista liikuntaa.
--	--

2.3. Päihdeklonikan ja poliisin indikaattoreita lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta

A-klinikalla vuonna 2010 alle 18 v. asiakkaita ei ole ollut yhtään. Vuonna 2010 18-21 v. asiakkaita yht. 7, joista 2 naisia. Riippuvuudet ovat liittyneet alkoholinkäyttöön. Yksi ajokorttiseuranta on ollut siten, että lääkäri pyytänyt etukäteen arviota mahdollisesta riippuvuudesta ennen lääkärintodistuksen kirjoittamista. Harjavallassa a-klinikan asiakaskunnan suurin ikäryhmä on 45-49 v, joita on 20 % asiakkaista. Seuraavana ovat nuoret aikuiset 20- 24 v, joita reilu 13 %.

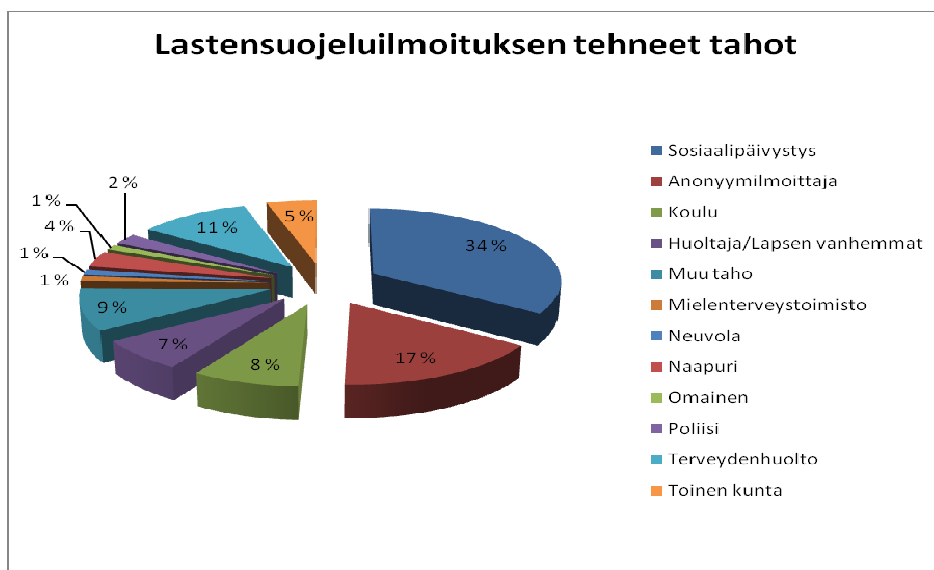
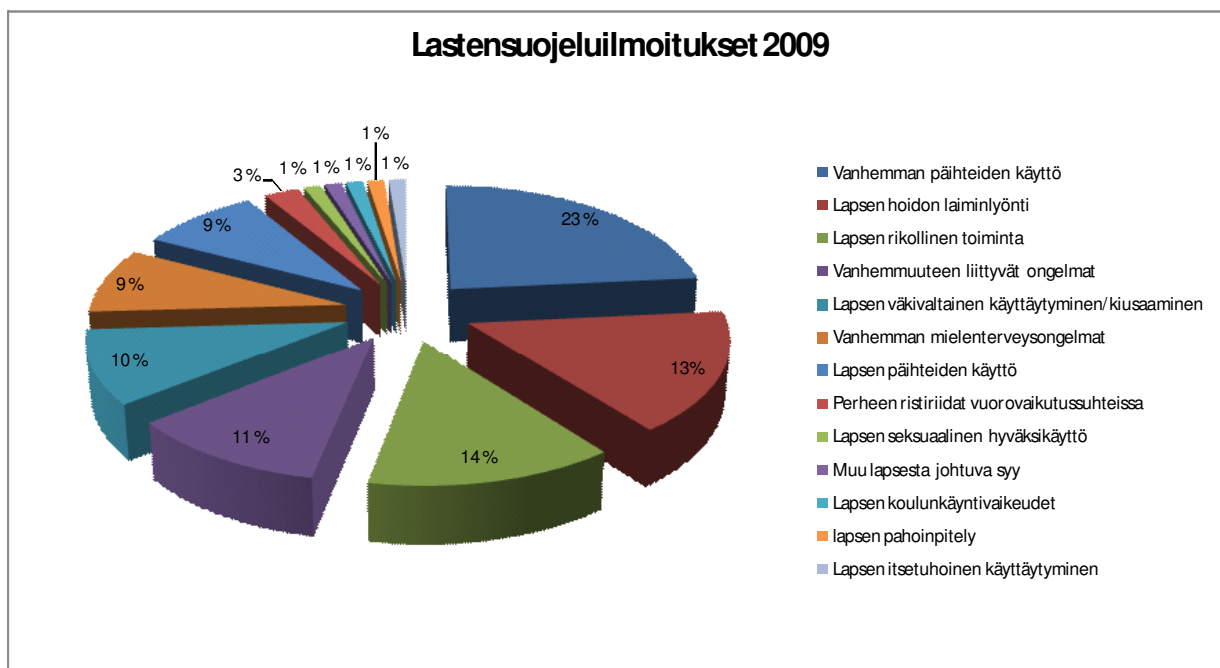
Alle 15-vuotiaiden tekemiä rikoksia vuonna 2009 on ollut 11kpl. 15-17 –vuotiaiden tekemiä rikoksia vuonna 2009 on ollut 50 kpl. Eniten alle 17-vuotiaiden tekemistä rikoksista on ollut omaisuusrikoksia ja liikenneriikkomuksia. Henkeen ja terveyteen kohdistua rikoksia oli 19 kpl. 18-20 -vuotiaiden tekemiä rikoksia vuonna 2009 on ollut 111 kpl. Yli 18-vuotiaiden tekemistä rikoksista valtaosa on ollut liikenneriikkomuksia ja liikenneturvallisuuden vaarantamisia kuitenkin 21 % nuorten tekemistä rikoksista oli henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia.

2.4. Lastensuojelun tarve

Lasten ja nuorten (0-18v) osuus kunnan väkiluvusta (31.12.2009 7521) on 19 % koko väestöstä, alle 10-vuotiaita Harjavallassa on 737 lasta ja 10-18-vuotiaita 700 lasta. Syntyvien lasten määrä vaihtelee vuosittain n. 60-80 lapsen välillä.

Sosiaalityöntekijöiden tekemiä kotikäyntejä vuoden 2009 aikana tehtiin 87. Harjavallan kaupungin huostassa olevia lapsia vuonna 2009 oli 11, joista pääosa on hoidettavana perhehoidossa, muutama on laitoshoidossa. Jälkihuollon piiriin kuuluu 5 nuorta. Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä oli vuonna 2009 28 lasta, joille lastensuojelun avohuollon tukitoimina oli mm. perhetyötä, päivähoitoa, tukiperheitä, tukihenkilöitä tai sijoitustoimia.

Lastensuojeluilmoituksia tehtiin 85 vuoden aikana, joka on lähes saman verran kuin vuonna 2008. Pääosa lastensuojeluilmoituksista (22) on tullut 7-12 –vuotiaista lapsista. Vähiten lastensuojeluilmoituksia (3) on tullut 0-3 –vuotiaista lapsista. Muuten ilmoitukset jakaantuvat tasaisesti muihin ikäluokkiin. Suurin osa lastensuojeluilmoituksista tehtiin vanhempien päihteiden käytön ja lapsen hoidon laiminlyönnin vuoksi sekä lapsen rikollisen toiminnan vuoksi. Suurin osa ilmoituksista tehtiin sosiaalipäivystyksestä ja anonyymilmoittajan toimesta. Tehdyistä uusista lastensuojelutarpeen selvityksistä avohuollon asiakkuuteen päätyi 22 lasta. Vuoden 2009 aikana tarkastettuja asiakassuunnitelmia (avo- ja jälkihuolto) on tehty 11 kappaletta. Vuoden aikana loppuneita asiakkuuksia oli yhteensä 9.

Lasten isyys selvityksiä tehtiin 27 vuoden 2009 aikana. Lasten huolto- ja tapaamissopimuksia vahvistettiin 57. Elatussopimuksia on laadittu 69 lapselle.

Elatussopimusten määrä kaksinkertaistui vuoteen 2008 nähden. Oikeudelle annettuja selvityksiä vuoden aikana on tehty yksi.

3. Lasten ja nuorten palvelut

3.1. Kasvua ja kehitystä tukevat palvelut

Äitiysneuvola, lastenneuvola ja kouluterveydenhuolto

Neuvolapalvelujärjestelmä tukee vanhempia kasvatustehtävässään. Riittävän kattavana ja laadukkaana toimintana neuvola- ja kouluterveydenhuollossa tärkeänä painopisteenä on ennaltaehkäisevä lasten suojelu sekä ongelmien varhainen havaitseminen ja niihin puuttuminen yhteisvastuullisesti kaikkien lastensuojeluun panostavien toimijoiden kanssa.

Aikuisille annettavien terveystalvelujen yhteydessä esim. päihde- ja parisuhdeväkivallan, masennuksen tai päihteiden käytön hoitamisessa on huomioitava myös lasten tilanne perheessä.

Lastenneuvolan tavoitteena on edistää ja ylläpitää lasten ja lasten perheiden terveyttä ja hyvinvointia. Neuvolatyössä seurataan lasten kasvua, kehitystä ja terveyttä säännöllisten terveystarkastusten ja kotikäyntien yhteydessä. Fyysisen terveyden seurannan ohella pyritään huomioimaan ja antamaan tukea erilaisiin esille tulleisiin ongelmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Lasten ja lapsiperheiden tukemiseen keskitytään tapaamisten yhteydessä monin eri tavoin:

- kuntayhtymässä on sovittu yhtenäiset toimintaohjelmat neuvola- ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksiin ja -neuvontaan STM:n asetuksen perusteella noudattaen suunnitelmallista, tasoltaan yhtenäistä, asiakkaan tarpeet huomioivaa toteutusta.
- lastenneuvolan määräaikaisiin terveystarkastuksiin osallistuu Harjavallassa lähes kaikki lapsiperheet.
- terveystarkastuksissa havaittuihin erityisen tuen tarpeisiin puututaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja pyritään antamaan tarpeenmukaista tukea viiveettä. Terveystalveluitaja on osallistunut VAVU-koulutukseen. Suunnitelmallisesti kotikäyntejä tehdään lapsen syntymän jälkeen 1-2 kertaa sekä 3-vuotisneuvolatarkastuksen yhteydessä. Asiakkaille on mahdollista tarjota lisäkäyntejä vastaanotolla tai tehdään kotikäyntejä. Moniammatillista yhteistyötä tehostetaan määrätietoisesti perheneuvolan, päivähoidon, sosiaalitoimen, koulutoimen, päihdeklinikan työntekijöiden kanssa.
- vertaistukea antavia ryhmätoimintoja terveystalveluksessa toteutetaan perheille ennen lapsen syntymää perhevalmennuksena, johon myös ensimmäistä lastaan odottavat isät osallistuvat kattavasti. Äiti-vauvaryhmiä pidetään 3-4 X /ryhmä ensimmäisen ikävuoden aikana.
- lapsen syntymän jälkeen 1/2-vuotistarkastuksessa kartoitetaan vanhempien alkoholinkäyttöä AUDIT-kyselyllä sekä äidin masennusta EPDS-seulalla synnytyksen jälkeen. Tarvittaessa tuen tarve ja hoitoon ohjaus sekä lapsen hoidon, kasvun ja kehityksen turvaaminen.

- kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja edellytyksenä jatkuva, tiivis yhteistyö oppilaitosten henkilökunnan ja lasten vanhempien kanssa.
- kouluterveydenhuollossa järjestetään säännölliset vuosittaiset terveystarkastukset ja Harjavallassa ala-asteella vanhemmat osallistuvat runsaslukuisesti.
- nuorten terveystarkastuskaavakkeen täyttämisen tuloksena puututaan mm. mielenterveysongelmiin, tupakointiin, päihteiden käyttöön, koulukiusaamiseen, unihäiriöihin ja nuorten hyvinvointiin.
- oppilashuoltoryhmien säännöllinen kokoontuminen lisää yhteistyömahdollisuutta ja nopeuttaa varhaista tuen antamista nuorelle.
- kouluterveydenhoitajan osallistuminen vanhempainiltoihin lisää yhteistyötä.
- joka toinen vuosi osallistutaan valtakunnalliseen kouluterveystarkastukseen, tulosten analysointi ja palvelujen kehittäminen.

Lastenvalvoijapalvelut

Lastenvalvoja palvelut hoitaa 1.1.2010 alkaen KSTH Ky. Lastenvalvoja palvelut sisältävät:

- isyyden selvittämisen ja avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyyden vahvistaminen
- lapsen elatusasiat
- lapsen huoltoon ja tapaamiseen liittyvät sopimukset ja asioiden hoitamisen
- selvitykset tuomioistuimille

Varhaiskasvatustilapalvelut

Varhaiskasvatustilapalvelun tehtävänä on tukea lapsen vanhempia kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallista kehitystä.

Päiväkodit ja perhepäivähoito

Kalevan päiväkoti 60 hoitopaikkaa	Pohjoisrannan päiväkoti 70 hoitopaikkaa	Harjavallan sairaalan päiväkoti n. 40 hoitopaikkaa	Perhepäivähoito n.100 hoito- paikkaa	Avoin päiväkoti- ryhmä15 paikkaa
--------------------------------------	---	--	--	--

- päivähoitossa olevan lapsen vanhemmilla on lapsensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu.
- kasvatuskumppanuus on olennainen osa varhaiskasvatusta ja sillä tarkoitetaan perheiden ja päivähoiton henkilöstön välistä luottamuksellista yhteistyötä, jolla tuetaan lapsen kasvua ja kehitystä.
- jokaisesta päivähoitossa olevasta lapsesta laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä lapsen hoitajien kanssa. Suunnitelmaa täydennetään vuosittain ja se on käytössä esikouluikään asti.
- varhainen puuttuminen lapsessa havaitun huolen esille ottamisessa nopeuttaa mahdollisia jatkotoimenpiteitä. Päivähoitohenkilöstön työvälineenä lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi käytetään varhaisen puuttumisen mallia sekä huolen kirjaamislomaketta.
- vuosittain suoritetaan asiakaskysely, jolla mitataan palvelujen saatavuutta ja toimivuutta.
- noin 70 % 1-6 -vuotiaista lapsista on kunnallisessa päivähoitossa

Esikoulu

Esiopetus on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatus- ja opetustoimintaa, joka yhdessä perusopetuksen kanssa muodostaa lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän jatkumon:

- esiopetusta annetaan vuosi ennen varsinaista kouluiän alkua. Tähän asti opetus on tapahtunut päiväkodeissa ja syksystä 2010 alkaen toiminta on siirtymässä vaiheittain koulujen yhteyteen.
- vuotuinen toiminta-aika on sama kuin perusopetuksessa ja päivittäinen toiminta-aika neljä tuntia.
- esiopetuksesta huolehtivat lastentarhanopettajat.
- esiopetus on perheille maksutonta.
- lähtökohtana on Harjavallan esiopetuksen suunnitelma sekä jokaiselle lapselle laadittava henkilökohtainen opetussuunnitelma.
- henkilökohtainen suunnitelma sekä yksilölliset tavoitteet mietitään yhdessä vanhempien kanssa ja kirjataan ne toimintakauden alussa. Suunnitelmaa päivitetään kaksi kertaa toimintavuoden aikana tai tarvittaessa. Siinä otetaan huomioon lapsen kasvu ja tapa oppia, vahvuudet, pulmat, toiveet ja odotukset.
- lapsen oppimista ja arkea seurataan ja mahdollisiin pulmakohtiin puututaan.
- vuosittain tehdään asiakaskysely, jolla mitataan palvelun tasoa ja toimivuutta.
- toimitaan kiinteässä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä alkuopetuksen kanssa.

Erytislastentarhanopettajapalvelut

Tähän asti seudullisena palveluna järjestetyt varhaiskasvatuksen erityislastentarhanopettajapalvelut organisoidaan uudestaan vuoden 2011 alussa.

Erytislastentarhanopettajan tehtäviä ovat:

- henkilöstön ja vanhempien konsultointi
- lasten erityispedagoginen arviointi, ohjaus ja opetuksen suunnittelu
- kouluvalmiusryhmien suunnittelu, tiedottaminen ja toteuttaminen.
- erityispäivähoidon kehittäminen, uusista erityispäivähoidon menetelmistä ja välineistä tiedottaminen sekä eri yhteistyötahojen kanssa säännöllisesti tapahtuvista yhteistyökokoontumisista huolehtiminen ja niissä sovituista uusista käytänteistä tiedottaminen.
- moniammatillisten työryhmien kokoon kutsuminen, työryhmien käytänteiden kehittäminen yhdessä muiden työryhmään kuuluvien osaajien kanssa.

Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheille tarjotaan kotipalvelua silloin kun lapsi tai perheen huoltaja on sairaana, perheessä on kriisitilanne tai muu avun ja tuen tarve. Kodinhoitajien ensisijaisena tehtävänä on turvata lasten hoito ja huolenpito.

MLL Harjavallan yhdistys ry.

Yhdistyksen toiminnan tavoitteena on tuottaa lapsiperheille toimintaa, tapahtumia ja palveluja harjavallan muita palveluja täydentäen. Keskeisin toimintatapa on avoin, säännöllinen perhekahvilatoiminta.

- Perhekahvilatoiminta

MLL Harjavallan yhdistyksellä on avoin perhekahvila toimitila Havinassa. Perhekahvila on avoinna perjantaisin klo. 10-12. Ohjelmassa on vapaata yhdessäoloa lapsiperheille, mahdollisuus jakaa ilot ja surut sekä tavata muita samankaltaisessa elämäntilanteessa olevia perheitä. Perhekahvilassa on järjestetty alustuksia, luentoja, toimintapäiviä yms. perhekahvilan asiakkaiden toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Koulut

Harjavallan perusopetus

Keskustan koulu luokat 1-9 Oppilaita n. 500	Pirkkalan koulu luokat 1-6 Oppilaita n. 100	Hiirijärven koulu luokat 1-6 Oppilaita n. 30
---	---	--

Perusopetusta järjestetään kaikille kunnan alueella asuville oppivelvollisuusikäisille. Oppivelvollisia ovat kaikki Suomessa vakinaisesti asuvat lapset. Oppivelvollisen huoltajan tehtävä on huolehtia siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Tässä tehtävässä kodin ja koulun toimiva yhteistyö on tärkeää.

Perusopetuslain mukaisesti opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä.

Yleisopetus

Kaikille oppilaille tarkoitettu yhteinen opetus on yleisopetusta, jota tuetaan erityisin toimin oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

Yleinen tuki

Yleinen tuki on suunnattu kaikille oppilaille. Yleisen tuen keinoja ovat mm. opetuksen eriyttäminen, joustavat ryhmittelyt, tukiopeus, oppilaan ohjaus, tiimiopeuttajuus sekä kodin ja koulun toimiva yhteistyö.

Tehostettu tuki

Tehostettu tuki täydentää yleisen tuen palveluita. Tuki kattaa oppilashuollon palvelut, erityisopettajan systemaattisen osa-aikaisen tuen sekä mm. henkilökohtaisten oppimissuunnitelmien tekemisen. Tuki on tehostettua, mikäli oppilas saa sitä pitkäaikaisesti, säännöllisesti ja useampia ohjauskertoja viikossa.

Tuen tarve kartoitetaan pedagogisin arvioin.

Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan oppilaille, joiden oppimisessa on edistymistä haittaavia tekijöitä niin, että oppimääriä on tarpeen yksilöllistää. Tuella tarkoitetaan mm. koko- tai osa-aikaista erityisopetusta, avustajaohjausta sekä tarpeelliseksi katsottuja terapia- ja muita tukipalveluja.

Tuen antamisen perusteena on moniammatillisesti laadittava pedagoginen selvitys. Selvityksen perusteella tehdään mahdollinen erityisopetus päätös (määräaikainen). Oppimäärien yksilöllistämien ja muut erityiset oppimisjärjestelyt määritellään HOJKS:ssa (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma), joka laaditaan yhdessä huoltajien ja mahdollisesti myös oppilaan itsensä kanssa.

Erityinen tuki on luonteeltaan tuen muihin tasoihin verrattuna kuntouttavampaa ja hoitavampaa sekä palveluna vahvasti yksittäiselle oppilaalle suunnattua. Toteutus vaatii tuekseen laajan asiantuntijaverkoston ja huomattavan resursoinnin.

Oppilashuolto

Oppilashuolto on hyvän oppimisen sekä psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä. Oppilashuolto tukee koulun perustehtävän, opetus- ja kasvatustyön, toteuttamista oppimisen ohjauksen ja tukemisen keinoin sekä takaamalla työrauhan ja turvallisuuden. Oppilashuoltoon lukeutuvat edellisten toimenpiteiden lisäksi kouluterveydenhuolto, kouluruokailu, koulukuljetukset sekä koulun kerhotoiminta.

Oppilashuoltotyö kuuluu kaikille kouluyhteisöissä työskenteleville aikuisille. Ensisijaisia vastuuhenkilöitä ovat luokanopettajat sekä -valvojat. Heidän tehtävänä on tuntea ryhmänsä oppilaat ja pitää aktiivisesti yhteyttä koteihin. Keskustan koululla työskentelee oppilashuollon ohjaaja (kuraattori).

Oppilashuoltotyöryhmän toiminnan tarkoituksena on tukea oppilaan selviytymistä koulutyöstään. Tärkeää on myös ongelmien ennaltaehkäisy. Työryhmät toimivat moniammatillisesti ja kokoontuvat vähintään kahdesti kuussa. Työryhmissä sovitaan menettelytavoista ja työnjaosta oppilaiden asioiden hoitamiseksi sekä suunnitellaan ennaltaehkäisevää ja korjaavaa toimintaa.

Oppilaanohjaus on merkittävä osa oppilashuoltoa. Ohjaus tukee oppilaan kasvua ja kehitystä omien kykyjen ja kiinnostusten mukaisesti. Oppilaanohjaus on oppilaan itsetuntemuksen, opiskelunvalmiuksien ja elämänsuunnittelutaitojen kehittämistä. Luokilla 7-9 työskentelee oppilaanohjaaja.

Koululaisten iltapäivätoiminta

Harjavallassa koululaisille järjestetään iltapäivätoimintaa Keskustan ja Pirkkalan kouluilla. Toiminta-aika on arkipäivisin klo 12-17. Lapsia Keskustassa on päivittäin noin 25 ja Pirkkalassa 15-20. Ohjaajia on yhteensä kolme.

Vapaa-aikatoimi

Vapaa-aikatoimi Harjavallassa käsittää, sekä liikunta ja ulkoilun, että nuorisotyön tulosalueet, joita hoitaa yhdistelmätoimena vapaa-aikasihteeri. Lisäksi nuorisotilaan on palkattu kaksi osa-aikaista valvojaa, joista toinen toimii myös iltapäiväkerhon ohjaajana. Vapaa-aikatoimi antaa tiloja lasten ja nuorten sekä heidän kanssaan toimivien järjestöjen ja yhdistysten käyttöön.

Liikunta ja ulkoilu: Liikunnan ja ulkoilun toiminta edistää paikalliset olosuhteet ja erityispiirteet huomioiden asukkaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalista hyvinvointia kehittämällä liikunnan edellytyksiä siten, että liikunnan harrastamiselle tarjotaan monipuoliset toiminnalliset edellytykset.

Honkalan liikuntakeskuksessa on monipuoliset mahdollisuudet liikunnan harrastamiseen (esim. jäähalli, palloilulajit, yleisurheilu, kuntosali jne.). Hiittenharjun ulkoilu- ja virkistysalueella on monipuoliset ulkoliikuntamahdollisuudet sekä uimahalli. Koulujen liikuntasalit ja muut liikuntapaikat ovat seurojen ja yhdistysten käytössä. Liikuntapuolella on myös useita tapahtumia ja tempauksia, kuten Kuntokiekka, Satakunnan Haastepyöräily, laturetki, Harjavalta-Kiukainen kunto-ottelu, Ice Skating Tour. Loma-

aikoina järjestetään retkiä liikunnallisiin tapahtumiin sekä erilaisia liikuntakerhoja. Liikuntapuolen vuosivastukset ovat 44 000 €.

Nuorisotyö: Nuorisotyön ensisijaisena tehtävänä on luoda edellytykset nuorisotoiminnalle mm. tarjoamalla toimintatilat, toimintavälineistöä sekä taloudellista tukea avustusten kautta. Nuorisotyö keskittyy pääsääntöisesti perusnuorisotyöhön eli toimintakeskuksessa toimivan nuorisokahvilan avoimien ovien toimintaan sekä kerran kuukaudessa järjestettäviin päihteettömiin diskoihin.

Toimintakeskuksella nuorisokahvila jossa nettikahvila, disko, bändisali sekä liikuntatiloja, Koivurannan leirikeskus, joka on paitsi kunnan omassa käytössä, myös vuokrattavissa yhteisöille tai yksityisille. Keskusaukio ja tapahtuma-aukio ovat myös vapaa-aikatoimen hallinnassa. Harjavallassa nuorisotoimi tukee bänditapahtumia; Karmarock, Metalliaurinko ja Valtarock. Näiden lisäksi vapaa-aikatoimi järjestää oman bändikatselmuksen, joka on tarkoitettu paikkakunnan ja alueen aloitteleville bändeille. Koulujen loma-aikoina järjestetään diskoja, erilaisia kerhoja ja tapahtumia. Kesäleiri järjestetään yhteistyössä Kokemäen kaupungin vapaa-aikatoimen kanssa. Leikkiteatteritoimintaa alakouluikäisille. Harjavallassa toimii nuorisovaltuusto ja marraskuusta 2010 alkaen nuorten nettipohjainen vaikutus- ja kuulemiskanava, Aloitekanava.fi. Nuorisotoimen jakamat avustukset nuorison kanssa toimiville 4 000 €/vuosi.

Seurakunta

Seurakunnissa kohdataan perheitä lapsi-, varhaisnuoriso-, nuoriso- ja diakoniatyössä sekä toimituskeskusteluissa, kaste- ja vihkikeskusteluissa, joko seurakuntatalolla tai kotona. Lapsityö sisältää perhekerhon, joka on lapsille ja vanhemmille tarkoitettu yhteinen kerhohetki. Lapsityöhön sisältyy myös päiväkerho, joka on tarkoitettu 3-5 -vuotiaille lapsille. Ikäryhmittäin päiväkerhot kokoontuvat 1-2 kertaa viikossa 1½-3 tuntia kerrallaan. Ikäryhmistä keskimäärin 1/3 lapsista osallistuu päiväkerhoihin. Pyhäkoulutoimintaa on vaihtelevasti. Varhaisnuorisotyö on 7-12 -vuotiaiden lasten parissa tapahtuvaa työtä, kuten kerho- ja leiritoimintaa. Koulujen kanssa toimitaan yhteistyössä mm. kouluvierailuja ja päivänavauksia. Yhteistyötä on myös erilaisten projektien kautta (mm. Potkuri projekti). Nuorisotyö on rippikoulutyötä sekä rippikoulun jälkeistä työtä eli nuorteniltoja, isos- ja kerho-ohjaajakoulutusta, retkiä ja leirejä. Rippikoulun kestoksi suositellaan ½ vuotta eli seuraavan kesän rippikoululaiset tavataan jo edellisen vuoden syksyllä. Tänä aikana ollaan yhteydessä myös rippikoululaisten vanhempiin. Rippikoulun käyntiprosentti on n. 99 %. Harjavallassa toimii koulupäivystys joka toinen viikko Sataedun Harjavallan yksikössä ja yläkoulussa. Diakoniatyö on lähinnä aikuisten kanssa tehtävää työtä. Jonkun verran tehdään avioparityötä ja retkiä ja leirejä koko perheelle. Rovastikunnallinen (Uvila, Nakkila, Harjavalta, Kokemäki, Köyliö, Säskylä) yhteistyö on tiivistä kaikilla näillä työaloilla.

Perheneuvola

Perheneuvolapalveluiden tarkoituksena on tukea ja edistää lasten ja nuorten sekä heidän perheittensä myönteistä kehitystä eri kehitysvaiheissa ja muutos-, kriisi- ja ongelmatilanteissa. Työ jakaantuu asiakastyöhön ja asiantuntijatyöhön yhteistyökumppaneille, jotka työskentelevät lasten ja nuorten parissa. Lisäksi työhön kuuluu tiedotus- ja vaikutustoiminta. Perheneuvolan toimintaperiaatteita ovat: vapaaehtoisuus, luottamuksellisuus, maksuttomuus ja perhekeskeisyys.

Asiakastyö käsittää: lasten yksilötutkimukset (kehitystasoarviot, tunne-elämän tutkimukset ja neuropsykologiset tutkimukset ja mahdolliset lausunnot), perheneuvolalle kuuluvat kouluikäisten tutkimukset, perhetutkimukset, paritutkimukset, lasten yksilöterapiat,

pariterapiat, perheterapiat, ohjaus ja neuvonta, verkostotyö ja ryhmäterapiat. Asiakastyössä ohjaava taho otetaan mukaan tutkimusprosessiin alkuneuvottelussa perheen kanssa ja tutkimusjakson jälkeen palautetilanteessa, jolloin yhteistyössä voidaan suunnitella jatkotoimenpiteitä asiakkaan tukemiseksi. Tarvittaessa järjestetään seurantalapalavereja perheen ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Asiantuntijatyö käsittää: konsultaatioita, työnohjausta, yhteistyöneuvotteluja ja oppilashuoltotyötä.

Puheterapia

Toiminta-ajatuksena on:

- puheen, kielen ja kommunikaation häiriöiden ennaltaehkäisy,
- tutkiminen ja kuntoutus mahdollisimman hyvän toiminta- ja kommunikaatiokyvyn saavuttamiseksi arkipäivän tilanteissa
- lisäksi äänihäiriöt, lukemis- ja kirjoittamisvaikeudet, nielemiseen ja syömiseen sekä suun motorisiin toimintahäiriöihin liittyvät asiat kuuluvat puheterapian ammattilaiselle.
- toiminnan erityinen painopiste on alle kouluikäisten lasten kielellisissä vaikeuksissa.

Psykologipalvelut

Toiminta-ajatuksena on tukea aikuisten, lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä myönteistä kehitystä tarjoamalla psykologista asiantuntija-apua erilaisissa ongelma- ja kriisitilanteissa. Psykologi toimii yhteistyössä muun perusterveydenhuollon henkilöstön sekä sosiaalitoimen, erikoissairaanhoidon ja koulun kanssa.

Psykologin työn kohderyhminä ovat alle kouluikäiset lapset, peruskouluiän ylittäneet nuoret sekä aikuiset. Palvelua annetaan kaikille terveyskeskuskuntayhtymän kunnille (Harjavalta, Kokemäki, Nakkila).

Alle kouluikäiset lapset

- kehitysarviot lasten kehitysongelmien ja erityisvaikeuksien toteamiseksi
- kuntoutussuunnitelman laadintaan osallistuminen yhdessä vanhempien, päivähoidon, puheterapeutin ja muiden lasta kuntouttavien työntekijöiden kanssa
- tavoitteena todeta kehitysongelmat ajoissa ja päästä varhaiseen tukitoimien käynnistämiseen
- lapset tulevat psykologin tutkimuksiin neuvolan, puheterapeuttien, päivähoidon tai esikoulun suosituksesta tai vanhempien huolen perusteella
- konsultaatioapu terveydenhoitajille ja päivähoidon työntekijöille
- osallistuminen neuvolatyön menetelmien ja sisältöjen kehittämiseen lapsen psyykkisen kehityksen osalta

Nuoret

- keskustelutuki, kriisi- ja lyhytterapia, ohjaus ja neuvonta.
- tarvittaessa suositellaan erikoissairaanhoidon arviota ja ohjataan tätä varten lääkärin vastaanotolle.
- tavoitteena tukea nuorten selviytymistä kriisitilanteissa ja psyykkisissä ongelmissa sekä auttaa löytämään omia voimavaroja ja hallintakeinoja.
- Harjavallan kuntaosuudet psykiatrian toimialueen osalta (liite 3)

Kriisiryhmätoiminta

- moniammatillisena yhteistyönä toimivan kriisiryhmän toiminnan organisointi (kriisiryhmän yhteyshenkilön tehtävät). Kriisiavun tarjoaminen tapahtuu mm. onnettomuuksien jälkeen

Fysioterapiapalvelut

- Lasten ja nuorten fysioterapiapalvelua saa Harjavallan terveystieteiden keskuksessa.
- Palvelu sisältää terapiaa ja tarkastuksia sekä sitä, että ollaan saatavilla konsultointia varten. Kaikki lausunnot kirjataan.

3.2. Kasvua ja kehitystä korjaavat palvelut

Lasten ja nuorten psykiatrinen hoito

- lääketieteen erikoisala, jossa tutkitaan ja hoidetaan lasten (alle 13-vuotiaiden) ja nuorten (13-22 -vuotiaiden) mielenterveyden häiriöitä.
- poliklinikalle hakeudutaan lähetteellä.
- lasten psykiatrinen osastohoito järjestetään Satakunnan keskussairaalassa Porissa ja nuorisopsykiatrinen osastohoito Harjavallan sairaalassa tai Porissa.
- yleisimpiä tutkimukseen tulon syitä:
  - akuutit kriisitilanteet kotona
  - itsetuhoisuus
  - levottomuus ja häiriökäyttäytyminen
  - aggressiivisuus
  - masennus
  - vaikeudet sosiaalisissa suhteissa
- vanhemmat/huoltajat ja muu perhe mukana tutkimus- ja hoitoprosessissa alusta loppuun

Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu

- Suomen lainsäädäntö määrittää lapselle oikeuden erityiseen suojeluun, minkä lisäksi hänellä on oikeus mm. turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen.

Lapsi- ja perhekohtaisesta suojelusta on tarkemmin kappaleessa viisi.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä

Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymän alueella toimii asiakasyhteistyöryhmä 15-23 -vuotiaille nuorille. KSTH ky:n ryhmän kuuluu sosiaali- ja terveystoimi, opetustoimi, Kela ja työvoimahallinto sekä tarvittaessa erikoissairaanhoito. Ryhmään voidaan kutsua myös muita yhteistyötahoja. Toimintaa ohjaa Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä 497/2003. Toimintaan osallistuu myös Länsi-Suomen Kaste -ohjelman Remontti-hankkeesta USKO nuoriin - asiakasyhteistyöryhmien toiminnan aktivointipilotti.

Ryhmän tavoitteena ja tehtävänä on ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja auttaa nuorta saamaan hänen tarvitsemansa palvelut. Ryhmä käsittelee yksittäisen nuoren asioita, sekä seuraa ja edistää nuorten palvelujen toteutumista, arvioi kohderyhmän tilannetta, sopii yhdessä järjestettävistä palveluista ja vastuunjaosta niiden toteuttamiseksi, kehittää ja tekee aloitteita.

Kohderyhmä

- Nuoret, jotka tarvitsevat ja hyötyvät laajasta tuesta perusopetuksen päättövaiheessa, siirtyessään ja kiinnittyessään jatko-opintoihin
- Nuoret, jotka uhkaavat pudota opetuksen piiristä
- Jatko-opintojen aikana laajaa tukea tarvitsevat
- Erityisopetuksessa olevien nuorten jatkopolkujen selvittely
- Vailla opiskelu- tai työpaikkaa jääneet, koulunsa/opintonsa keskeyttäneet nuoret, jotka ovat vaarassa syrjäytyä
- Ns. ”harmaan alueen” nuoret. Nuoren vaikeuksien taustalla voi olla erilaisia syitä, esim. puutteelliset sosiaaliset taidot, päihteiden käyttö, somaattiset tai psyykkiset sairaudet tai erilaisten ongelmien kasautuminen.

Ryhmän asiakkaaksi tullaan läheteellä, jonkun nuoren asioita hoitava viranomais-/yhteistyötahon kautta. Lähettävä taho laatii lähetteen yhdessä nuoren kanssa ja nuori antaa kirjallisen suostumuksensa asiansa käsittelyyn. Nuori voi halutessaan osallistua asiansa käsittelyyn, samoin hänen huoltajansa tai läheisensä, mikäli siitä on nuoren suostumus kirjallisena.

4. Seudullinen yhteistyö ja hankkeet

Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö on osa Satakunnan maakunnallista kuntien lastensuojelun palvelurakennetta ja palvelujen kehittämistä. Yksiköstä tarkempi kuvaus on kappaleessa 5.1.

Sosiaalipäivystys on osa lastensuojelun vastuualuetta ja toimii maakunnallisena palveluna Satakunnassa. Sosiaalipäivystys vastaa kiireellisten sosiaalipalveluiden järjestämisestä virka-ajan ulkopuolella. Kiireellinen sosiaalipalvelu on tilanne, jossa vaaditaan välittömiä toimenpiteitä kuten esim. tilanteet, jolloin lapsi jää ilman asianmukaista huolenpitoa. Sosiaalipäivystysyksikkö sijaitsee Porin poliisilaitoksella ja siellä työskentelee sosiaalityöntekijöitä, jotka jalkautuvat maakuntaan sosiaalipäivystystä vaativiin tehtäviin.

Lasten ja nuorten palveluita koskevia kehittämishankkeita:

- Kerhotoiminnan kehittäminen vuosille 2009-2010 (kokonaiskustannukset 20.000 euroa, valtionavustus 15.000 euroa). Jatkohanke kerhotoiminnan kehittäminen vuosille 2010-2011 (kokonaiskustannukset 17.333 euroa, valtionavustus 13.000 euroa). Avustuksen käyttöaika alkaa 1.9.2010. Vastuuhenkilö on Tapani Jokiranta.
- Perusopetuksen vieraiden kielten opetuksen kehittäminen vuosille 2009-2010 (30.000 euroa) Vastuuhenkilö on Hanna Viitanen.
- Oppilaanohjauksen kehittäminen, avustus on käytettävä 31.12.2010 mennessä (20.000 euroa). Uusi oppilaanohjauksen rahoitushakemus on jätetty. Hakemuksessa kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 55.500 euroa. Vastuuhenkilö on Marika Peltoniemi.
- Tehostetun ja erityisen tuen kehittäminen, avustus on käytettävä 31.12.2010 mennessä (25.000 euroa). Jätetty uusi hakemus vuodelle 2011, hakemuksessa kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 45.500 euroa. Vastuuhenkilö on Keskustan koulun rehtori.
- Lasta lyömätön hanke
- KASTE (Remontti hanke, Länsi 2012, Lasten ja nuorten vertaisryhmien pilotti)

5. Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu

5.1. Lastensuojeluun varatut voimavarat

Harjavallan sosiaalitoimen henkilöstöä lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojeluun on kolme sosiaalityöntekijää, perhetyöntekijä ja perusturvajohtaja. Harjavallassa tehdään yhdennettyä sosiaalityötä, jolla tarkoitetaan sitä, että sosiaalityöntekijällä on sekä aikuissosiaalityötä, että lastensuojelun työtehtävinä. Lastensuojeluperheitä sosiaalityöntekijällä on noin 17/työntekijä. Yhdennetty työ mahdollistaa asiakasperheiden kokonaisvaltaisen avun ja tilanteen kartoituksen, mutta rajaa lastensuojelutyöhön käytettävää työaika. Päteviä sosiaalityöntekijöitä on syksyn 2010 tilanteen mukaan yksi (+perusturvajohtaja), mikä on ongelmaista lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa. Sosiaalityöntekijät osallistuvat eri ehkäisevän lastensuojelun työryhmiin mm. oppilashuoltotyöryhmään ja asiakasyhteistyöryhmään.

Lastensuojelulain 14 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on käytettävissään lapsen kasvun ja kehityksen, terveydenhuollon, oikeudellista sekä muuta lastensuojelutyössä tarvittavaa asiantuntemusta. Kunnan tulee asettaa lastensuojelutyössä tarvittavista asiantuntijoista koostuva lastensuojelun asiantuntijaryhmä. Lastensuojelun asiantuntijaryhmä avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi. Harjavallan kaupunki saa lainmukaisen asiantuntijan ryhmän Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksiköstä.

Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö tarjoaa kehittämisspalveluja kuntien käyttöön sekä erityispalveluja lastensuojeluun. Kehittämissyksikön kehittämissyö kohdistuu koko lastensuojeluprosessin kehittämiseen Satakunnassa (LsL § 7, 8 ja 11). Kehittäminen tapahtuu perustyöstä käsin hyvien käytäntöjen välittämisenä ja kehittämisenä. Kehittämissyksikkö tekee yhteistyötä alueen oppilaitosten ja Pikassos Oy:n kanssa siten, että käytännön tarpeet ja koulutus ja tutkimus palvelevat toisiaan. Kehittämissyksikkö organisoii ja tekee yhteistyötä alueellisten toimijoiden kanssa tarpeesta nousevien palveluiden järjestämiseksi (esim. LsL 36 §) ja tiedottaa ajankohtaisista lasten hyvinvointiin liittyvistä asioista. Lastensuojeluun keskittyvä kehittämissyksikkö seuraa maakunnallisesti lasten hyvinvoinnin tilaa ja valtakunnallisesti lastensuojelun kehityssuuntia. Näin yksikössä pystytään nopeasti vastaamaan kentän muuttuviin tarpeisiin ja työskentelyn painopiste on kulloinkin olennaisessa kehittämisskohteessa. Kehittämissyksikkö tarjoaa seuraavia palvelumuotoja:

Avohuollon konsultaatio: lastensuojelun tarpeen selvityksen mentorointi ja koulutuksen organisointi, perhetyön kehittäminen ja mallintaminen, asiakkaiden vertaisryhmätoiminnan kehittäminen ja organisointi, tukiperheiden rekrytointi, koulutus ja toiminnan organisointi, avo- ja laitosarviointien organisointi ja tuottaminen yhteistyössä kunnan työntekijöiden kanssa, lastensuojelun asiantuntijaryhmän organisointi ja koordinointi, kehittävä työpari haasteellisissa asiakastapauksissa. *Sijaishuollon konsultaatio:* sijaishuoltopaikkapankin ylläpito, sijaisperheiden rekrytointi ja valmennus Pride-menetelmällä, sukulaissijaisvanhempien valmennus ja tukeminen, toimivien sijaisperheiden koulutus ja vertaisryhmätoiminnan tukeminen, perhesijoitusprosessi yhteistyössä kunnan työntekijöiden kanssa, alkuvaiheen tuen kehittäminen ja mallin levittäminen, sijaishuoltoon

liittyvien vertaisryhmien organisointi, työpariapu sijaishuollon kysymyksissä, sijaintikunnan valvontavastuuseen kuuluviin tarkastuskäynteihin osallistuminen yhdessä kunnan työntekijän kanssa sekä käynnin kirjaaminen ja asianosaisille toimittaminen, sijaishuollon ja jälkihuollon kehittäminen

Kehittämisyksikkö on luonut ohjeet lapsen pahoinpitely epäilyyn, ohjeet lapsen seksuaalisen hyväksikäytön epäilyyn, laitostarvointi, hyvän sijoittamisen malli, kriisiperhesijoitusmalli, sijaintikunnan laitostarkastusmalli, tutkimusrunko opinnäytetöiden aiheista ja käytännön harjoittelun mallin.

5.2. Lastensuojelun avohuolto

Ensisijaisena tavoitteena lastensuojelutarpeen selvityksen perusteella kohdentaa perheelle niitä tukimuotoja jotka avohuollon kannalta ovat tarkoituksenmukaisia. Paljon käytettynä avohuollon tukitoimena on lastensuojelulain mukaista päivähoitopaikkaa. Perhepäivähoidon joustavilla palveluilla on pystytty ratkomaan monimutkaisiakin tilanteita esim. hoitoaikojen, lasten tarpeiden, vanhempien kasvatustyön tukemisen kannalta. Taloudellinen lapsiperheiden tukeminen on ollut käytetty tukimuoto perheille ja usein ehkäisee suurempien kriisien muodostumisen. Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta on myös käytettävissä avohuollon tukimuotona. Avohuollon sijoitusta on myös käytetty tukitoimena. Avohuollon tukitoimina käytetään sekä kunnan itse tuottamia palveluita että yksityisten palveluntuottajien palveluita.

Perhetyö avohuollon tukimuotona Lastensuojelun perhetyö aloitettiin keväällä 2009. Aikaisemmin perhetyötä hoidettiin kotipalvelusta perhetyöhön koulutetun kodinhoitajan toimin. Tarpeen vaatiessa perhetyöntekijä ja kodinhoitaja työskentelevät työparina perheissä. Vuoden 2009 aikana perhetyöntekijä teki 409 kotikäyntiä. Perheitä perhetyönpiirissä oli vuoden aikana 11. Kahdessa perheessä perhetyö päätettiin ja kuudessa aloitettiin. Lisäksi perhetyöntekijä osallistuu muuhun lastensuojelun parityöskentelyyn.

Perhetyötä tehdään asiakkaiden kodissa ja se on tavoitteellista työtä perheen tukemiseksi. Päätöksen perhetyön aloittamisesta tekee sosiaalityöntekijä. Perhetyön tarkoituksena on tukea ja pyrkiä muutokseen, mutta sen avulla myös arvioidaan ja seurataan perheen tilannetta ja näin varmistetaan lasten hyvinvointi. Perhetyöntekijä on jatkuvassa yhteistyössä sosiaalityöntekijän kanssa, joka vastaa perhetyön prosessista. Perhetyöstä tehdään asiakkaan kanssa sopimus. Sopimukseen kirjataan tärkeimpänä mahdolliset huolenaiheet, perheen oma arvio tilanteestaan, tavoitteet, yhteistyötahot sekä arvioitu perhetyön kesto ja tiheys. Perhetyöllä on selkeä alku, toteutusvaihe ja lopetusvaihe. Perhetyön sopimuksen tavoitteiden toteutumista ja palvelun tarkoituksen mukaisuutta tarkastellaan prosessin edetessä ja muutetaan tarvittaessa. Asiakassuhteen lopettaminen tapahtuu asteittain pidemmällä aikavälillä.

Perhetyön yleisimpiä menetelmiä ovat keskustelut vanhempien kanssa mm. eri apuvälineitä kautta kuten vanhemmuuden roolikartta, verkostokartta, erilaiset päivärytmitaulukot, haastattelulomakkeet ja korttityöskentely. Toiminnallisia menetelmiä käytetään, mikäli vanhemmat kokevat ne mielekkäämmäksi tavaksi käsitellä asioita. Lasten kanssa työskentelyssä käytetään myös verkostokarttaa, päivärytmitaulukkoa, korttityöskentelyä sekä pelejä, mutta tekeminen perustuu paljon myös virikkeiden

luomiseen, kuten piirtämiseen, ulkoiluun ja muuhun toimintaan. Lisäksi työskennellään yhdessä lasten ja vanhempien kanssa.

Kotipalvelu antaa ennalta ehkäisevää lapsiperheiden kotipalvelua harjavaltalaisille lapsiperheille. Vuonna 2009 ennalta ehkäisevän kotipalvelun piirissä oli 13 perhettä. Kotipalvelun henkilöstössä on kaksi lapsiperhetyöhön koulutettua kodinhoitajaa. He ovat käytettävissä normaalin kotipalvelutyön ohella perhetyöhön tarvittaessa työpariksi.

5.3. Sijaishuolto

Sijaishuollon tukitoimina käytetään lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelutyötä asiakassuunnitelmien mukaisesti. Tukitoimina voidaan käyttää tilanteesta riippuen lähes samoja tukimuotoja kuin avohuollossakin, niitä järjestetään lapselle samaan aikaan kun hän on sijoitettuna perhe- tai laitoshuoltoon.

5.4. Jälkihuolto

Jälkihuolto tulee järjestää sijaishuollon päättymisen jälkeen tai avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin. Nuorelle voidaan järjestää jälkihuoltoa, vaikka häntä ei olisi aiemmin sijoitettu kodin ulkopuolelle tai sijoitus olisi kestänyt alle puoli vuotta. Näin voidaan tukea nuorta itsenäistymisessä, vaikka ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta ei olisikaan.

Jälkihuolto toteutetaan tukemalla sijaishuollossa ollutta lasta tai nuorta, hänen vanhempiaan ja huoltajiaan sekä henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on huolehdittava, että lapselle laaditaan jälkihuoltosuunnitelma.

Jälkihuollon palvelut rakennetaan aina lapsen tai nuoren yksilöllisen tarpeen mukaan ja suunnitelmallisesti yhteistyössä viranomaisien kanssa. Toimeentulon ja asumisen järjestäminen ovat jälkihuollossa olevalle nuorelle subjektiivisia oikeuksia. Jälkihuollon palveluja ovat esimerkiksi

- Nuoren tulevaisuuden toiveita ja tarpeita mietitään yhdessä
- Psykososiaalisen tuen antaminen; henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa, esim. arjessa selviytymisen ja itsenäisen elämän taitoihin, yhteiskunnan palveluihin ohjaamista
- Apua omien voimavarojen löytämiseksi ja tulevaisuuden suunnitteluun
- Apua asunnon hankkimiseksi
- Tukea koulunkäynnin ja opintojen aloittamiseen ja niissä suoriutumiseen
- Tukea työllistymiseen ja harjoitteluun
- Tukea harrastuksiin
- Loma- ja virkistysmahdollisuuksien tarjoaminen
- Mahdollisuus osallistua vertaistukiryhmään
- Taloudellista tukea nuoren asumiseen, koulutukseen ja muihin itsenäistymiseen liittyviin menoihin, sekä ohjausta suunnitelmalliseen rahankäyttöön
- Mahdollista saada aikuisen säännöllistä tukea sijoituksen jälkeen

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävänä on yhdessä lapsen tai nuoren sekä hänen verkostonsa kanssa rakentaa nuoren tarpeita vastaava ja parhaalla mahdollisella tavalla tukeva palvelukokonaisuus, joka kirjataan jälkihuoltosuunnitelmaksi.

Jälkihuoltosuunnitelmaan kirjataan jälkihuollon tarkoitus ja tavoitteet. Lapselle tai nuorelle on aiemmin tehty asiakassuunnitelma, joka on sijaishuollon ajan toiminut suunnittelun ja arvioinnin välineenä. Jälkihuoltoa toteutetaan samalla tavalla. On tärkeä erikseen keskustella lapsen ja etenkin nuoren omista tarpeista ja vastaavasti neuvotella vanhempien tai muiden lasta hoitaneiden kanssa heidän tuen tarpeestaan. Varsinkin nuoret kaipaavat turvallista aikuista, joka pitkäkestoisesti voi olla nuoren kanssakulkija kohti aikuisuutta.

6. Johtopäätökset, suunnitelman painopistealueet ja toimenpideohjelma

Kouluterveyskyselystä esille nousseita johtopäätöksiä

- Elinolojen vaikutusta lasten ja nuorten hyvinvointiin tulee tarkastella tarkemmin mm. huoltajien vuorotyö, päihteiden käyttö.
- Fyysisen uhan kokeminen on kasvanut. Suuntauksesta ollaan huolissaan ja syiden kartoittaminen tarpeellinen.
- Perhetyöntekijöiden tarve on ilmeinen.
- Koulumyönteisyyttä edistävien toimenpiteiden pohtiminen sekä huoltajien että oppilaiden osalta vuoropuhelun lisäämisen ja uusien muotojen kautta.
- Erityishuomio oppimisvaikeuksien tunnistamiseen, koulukiusaamisen ehkäisyyn, tupakointiin puuttumiseen, alkoholin käytön vähentämiseen sekä poissaolo-seurantaan.
- Terveysttä edistävien toimenpiteiden kehittämistarve. Tietous asioista on lisääntynyt, mutta se ei näy lasten ja nuorten arjessa (suun terveydenhuolto, riittävä uni, ruokailu- ja liikuntatottumukset, huumausaineiden kokeilu).
- Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kehittämistarve. Koululääkärille pääsyn helpottaminen. Esille nousseen avun puutteen kartoittaminen.

Lastensuojelusuunnitelman pääpainopistealueet:

Rajapinta
käytäntöjen
kehittäminen

Perheiden tukeminen
ja vanhemmuuden
vahvistaminen

Painopiste ehkäiseviin
lasten ja nuorten
palveluihin

Lastensuojelusuunnitelman pääpainopiste alueeksi valittiin kolme linjausta:

1. Painopiste ehkäiseviin lasten ja nuorten palveluihin
2. Perheiden tukeminen ja vanhemmuuden vahvistaminen
3. Rajapintakäytäntöjen kehittäminen

Jokainen painopistealue on konkretisoitu pienempiin toimenpiteisiin. Toimenpidesuunnitelmat on esitelty sivuilla 24-26. Tärkeimmät asiat toimenpide ehdotuksista ovat seuraavat:

- Lastensuojelusuunnitelman tavoitteena on olla elävä asiakirja ja käytännön toimintaa ohjaava väline, joka antaa tavoitteita monelle kaupungin toimintalohkelle.
- Toimenpidesuunnitelman etenemistä, suunnitelman elävänä käytännössä pitämistä sekä toimijoiden välistä yhteistyötä pidetään yllä kerran kuukaudessa kokoontuvan ryhmän kautta.
- Lastensuojelusuunnitelma on laadittu ajalle 2011- 2016. Lastensuojelusuunnitelman aloittava vuosi 2011 on nimetty perheiden ja vanhemmuuden vuodeksi. Vuosi 2011 aloitetaan perheiden päivällä, jolla pyritään tukemaan perheiden arkea ja heidän lähiverkostoa.

1. Painopiste ehkäiseviin lasten ja nuorten palveluihin

Tulos: Lapset ja nuoret ei syrjäydy, jokainen saa päättötodistuksen, onnistuneet jatko-opinnot.	
Toimenpide	Vastuutaho
"Erytystuettu oppiminen ja muut tukitoimet" – mallin jäsentäminen ja käyttöönotto. Perusopetuksen oppilashuollon ja oppilaanohjauksen vuosisuunnitelmat päivitetään. Perusopetuksen oppilaiden poissaoloseurannan systematisointi.	Sivistystoimi Sivistystoimi Sivistystoimi
Neuvola-asetuksen mukaiset yksilölliset terveystarkastukset äitiys- ja lastenneuvolassa sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa. Yksilölliset hyvinvointi- ja terveyssuunnitelmat.	Terveystoimi Terveystoimi
Lasten ja nuorten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä koulu- ja opiskelu ympäristöstä kerättyjen seurantatietojen hyödyntäminen toiminnan suunnittelussa.	Terveystoimi
Kirjataan ylös muuttuneet käytännöt, jotka on syntynyt uusien työmuotojen käyttöönoton tai vanhojen työmuotojen tehostamisen kautta.	Kaikki
Oppilasryhmien pitäminen riittävän pieninä/sopivan kokoisina. Neppari-toiminnan käyttöönotto ja kehittäminen.	Sivistystoimi Kaikki
Vapaaehtoistoimijoiden ja 3.sektorin aktivoiminen. Kirjataan ylös lasten ja nuorten harrastusmuodot ja se, miten niitä tuetaan. Koululääkäripalvelun kehittäminen . Avoimen päiväkotitoiminnan kehittäminen. Tehtyjen toimenpiteiden dokumentointi. Oikeanaikaiset palvelut: Lasten- ja nuorisopsykiatrian palveluiden käytön väheneminen.	Vapaa-aika Vapaa-aika Terveystoimi Varhaiskasvatus Kaikki Sosiaalitoimi
Tiedonsiirron tehostaminen eri toimijoiden välillä lain mukaisella lupajärjestelmällä. Selkeä lupakäytäntö varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Päivitettyt luvat lasten vanhemmilta, vanhempien vastuu lapsen asiakirjoista.	Kaikki
Nuorisopoliittisen ohjelman laadinta.	Vapaa-aika

2. Perheiden tukeminen ja vanhemmuuden vahvistaminen

Tulos: Vahva vanhemmuus, perheiden osallistaminen.	
Toimenpide	Vastuutaho
Tiedottamisen lisääminen ja uudelleen kohdentaminen.	Työryhmä
Opas Harjavallan kaupungin psykososiaalisista palveluista kaupungin nettisivuille.	Työryhmä
Perheiden teema vuosi: Perheiden päivä, "vanhempain illat" (koulut). (vvv= vahva vanhemmuus valloissa/vanhemmuus valloilleen valloissa/ vanhemmuuden vahvistaminen valloissa).	Työryhmä
Kasvatuskumppanuuden korostaminen (perheet mukaan lasten asioihin eri palveluissa).	Kaikki
Kaupungin nettisivuille tietoa hyvästä vanhemmuudesta (ideapankki, konkreettiset ja yksinkertaiset sivut).	Työryhmä
Vapaaehtois- ja harrastustoimijoiden ja 3.sektorin aktivoiminen. Vanhempainohjaus perheryhmätöinnän avulla (MLL-hanke vahvuutta vanhemmuuteen 2010-2014). Perheiden mukaan ottaminen lastensuojelun kehittämistyöhön.	Vapaa-aika Terveystieteiden Työryhmä

3. Rajapintakäytäntöjen kehittäminen

Tulos: Toimivat ja yhtenäiset palvelut. Luottamukseen perustuva matalan kynnyksen yhteistyö.

Toimenpide	Vastuutaho
Tiedon siirron tehostaminen eri toimijoiden välillä Asiantuntijuuden vahvempi jakaminen ja vastuukysymysten määrittäminen. Moniammatillisen tukiryhmätoiminnan kehittäminen.	Kaikki
Lastensuojelusuunnitelman pitäminen elävänä ja ajanmukaisena keskeisimpänä kokoavana välineenä	Työryhmä
(Yhteiset virat ja toimet) Työntekijöiden osaamisen kehittäminen. Moniammatillisen yhteistyön edellyttämien valmiuksien parantamiseksi järjestetään yhteisiä pitkäkestoisia ja räätälöityjä koulutuksia. Toteutetaan päihde- ja mielenterveysuunnitelman mukaisia toimenpiteitä	Kaikki Kaikki Terveystieteiden tutkimuskeskus Kaikki
Yhteinen projekti perheiden hyvinvoinnin kehittämiseksi ja resurssien lisäämiseksi. Vuorovaikutuksen vahvistaminen eri toimijoiden välillä, toisten toimijoiden arvostaminen, sovittujen asioiden tekeminen -> Luottamuksen vahvistaminen toimijoiden välillä Matalan hakeutumiskynnyksen-palveluiden kehittäminen. Eri tahojen välisten toimintamallien selkeyttäminen. Palveluiden ja palveluntuottajien näkyväksi tekeminen.	Kaikki Työryhmä
Lasten ja nuorten ryhmä kokoontuu 1krt/kk:ssa (tiedon kulku päätöksentekijät/työntekijät)	Työryhmä

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

SOCIAL- OCH HÄLSÖNÄRDSMINISTERIET

7. Suunnitelman seuranta ja arviointi

Lastensuojelusuunnitelmaa tarkistetaan vähintään valtuustokausittain. Suunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain tilinpäätöksen sekä talousarvion valmistelun yhteydessä. Lastensuojeluun varattavat voimavarat ja toiminnan painopistealueet päätetään vuosittain taloussuunnitelman laadinnan yhteydessä. Lastensuojelusuunnitelman osalta arvioinnista ja seurannasta vastaa perusturvalautakunta.

Lastensuojelusuunnitelmaa kokoamassa on ollut moniammatillinen työryhmä, jonka perustehtävien väliseen yhteistyöhön ja rajapintoihin sijoittuvat keskeisimmät linjaukset ja toimenpiteet. Suunnitelman jatkuvaa arviointia kokoa edellä mainittu lasten ja nuorten ryhmä, joka hoitaa toimenpidesuunnitelman etenemistä, suunnitelman elävänä käytännössä pitämistä sekä toimijoiden välistä yhteistyötä. Ryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa. Toiminta tavoitteita tarkasteltaessa mm. osavuosikatsausten yhteydessä, tulee tarkastella tässä asiakirjassa asetettujen painopistealueiden ja yksittäisten toimenpiteiden toteutumista.

Suunnitelman arvioinnissa hyödynnetään samoja tahoja kuten valmistelutyössä (mm. lasten ja nuorten vanhempia, nuorisovaltuustoa, luottamushenkilöitä, korkeakouluja ja muita asiantuntija- ja yhteistyötahoja). Lastensuojelusuunnitelman on tarkoitus olla joustava väline lasten ja nuorten palveluiden perustyössä ja sitä päivitetään nimetyn ryhmän toimesta.

Muita mittareita suunnitelman seurantaan ja arviointiin ovat mm. asiakastyytyväisyyskyselyt ja bikva-arviointi. Määrällisiä mittareita ovat mm. koulun poissaoloseurantatiedot, aamu ja iltapäivätoiminnan sekä avoimen päiväkodin käyttäjien suhteellinen osuus lapsista, erityisen tuen piirissä olevien lasten suhteellinen osuus, lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olevien suhteellinen osuus lapsista, lastensuojeluilmoitusten määrä, huostaan otettujen lasten suhteellinen osuus lapsista.

Tiedostonimi: Harjavallan kaupungin lastensuojelusuunnitelma 2011.doc
Hakemisto: H:\Sosiaalitoimi
Malli: C:\Documents and Settings\katri.naski\Application
Data\Microsoft\Mallit\Normal.dot
Otsikko: Lastensuojelusuunnitelma
Aihe: Versio 1.
Tekijä: **
Avainsanat:
Kommentit:
Luontipäivä: 27.6.2011 15:46
Version numero: 2
Viimeksi tallennettu: 27.6.2011 15:46
Viimeksi tallentanut: hanna-leena.markki
Kokonaismuokkusaika: 2 minuuttia
Viimeksi tulostettu: 27.6.2011 16:00
Viimeisestä täydestä tulostuksesta
Sivuja: 28
Sanoja: 8 547 (noin)
Merkkejä: 48 719 (noin)